

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Dariusza Kuberskiego
w sprawie **P.P.**

skazanego z art. 157 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 3 grudnia 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 26 lutego 2025 r., sygn. akt IV Ka 3/25

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w

Krakowie z dnia 25 października 2024 r., sygn. akt II K 478/23/S,

I. oddala kasację;

**II. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania
kasacyjnego.**

Jacek Błaszczyk Jarosław Matras Andrzej Stępka

UZASADNIENIE

P.P. został oskarżony o to, że: w okresie od nieustalonego dnia i miesiąca 2019 roku do dnia 1 lipca 2022 roku w K., znęcał się psychicznie oraz fizycznie nad swoją babką A.A., w ten sposób, że będąc pod wpływem alkoholu wszczynał awantury, podczas których kierował do niej słowa powszechnie uznane za

obelżywe, poniżał ją słownie, upokarzał, ośmieszał, kopał, drapał, szarpał, opluwał, rzucał przedmiotami codziennego użytku w kierunku pokrzywdzonej, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary pozbawienia wolności będąc skazanym za umyślne przestępstwo podobne, tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie wyrokiem z dnia 25 października 2024 roku, sygn. akt II K 478/23/S:

1. oskarżonego P.P. w ramach zarzucanego czynu uznał za winnego tego, że w dniu 1 lipa 2022 roku w K., będąc pod wpływem alkoholu, popchnął swoją babkę A.A., powodując jej upadek i w konsekwencji złamanie szyjki kości udowej, powodując u niej tym samym naruszenie czynności narządu ciała na okres powyżej 7 dni, czym zrealizował znamiona występku z art. 157 § 1 k.k., i za to na mocy art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 (dziesięciu) miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym;
2. na mocy art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 5 k.k. zobowiązał oskarżonego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu;
3. na mocy art. 93a § 1 pkt 3 k.k., art. 93b § 1 k.k., art. 93c pkt 5 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek zabezpieczający w postaci terapii uzależnień.

Ponadto rozstrzygnięto o kosztach sądowych za postępowanie pierwszoinstancyjne.

Sąd Okręgowy w Krakowie, po rozpoznaniu apelacji obrońcy, wyrokiem z dnia 26 lutego 2025 r., sygn. akt IV Ka 3/25, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok i orzekł o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł prokurator, który zarzucił zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w postaci nienależytej obsady sądu, albowiem w składzie Sądu II instancji brała udział SSO X.Y. powołana na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie

na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), zaś wadliwość procesu powoływania doprowadziła do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Podnosząc ten zarzut prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońca skazanego wskazał, że „nie sprzeciwia się uwzględnieniu kasacji, jeżeli Sąd Najwyższy uzna, że podniesione w niej argumenty zasługują na uwzględnienie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja nie jest zasadna.

Na wstępie należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy jest związany uchwałą trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7). Wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest nadal obowiązująca zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 806 t.j.) Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasadą prawną. Sąd Najwyższy konsekwentnie staje na trafnym stanowisku, że nic w tym względzie nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21 i z dnia 12 grudnia 2023 r., II KK 74/22). W uchwale trzech Izb Sąd Najwyższy orzekł, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w

konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.” W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje automatycznie tego, iż sąd powszechny z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zgodnie z uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22) brak jest podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po dniu 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Oznacza to, że należy wykazać *in concreto*, że z uwagi na dające się zidentyfikować okoliczności związane z powołaniem danego sędziego do sądu, istnieją tego rodzaju wątpliwości, iż sąd w składzie którego zasiada taki sędzia jest sądem nienależycie obsadzonym. Ponadto, z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika, że problem niezależności i właściwej kompozycji sądów, w składzie których zasiadają osoby przedstawione do powołania na stanowisko sędziego Prezydentowi RP przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018.3) ma charakter systemowy.

Sąd Najwyższy poddał analizie dokumenty związane z karierą sędziowską sędziego X.Y. zawarte w aktach osobowych i danych dostępnych w domenie publicznej - w powiązaniu z zarzutem kasacyjnym. Jak wynika z uzasadnienia uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia [...] 2020 r. Nr [...] /2020 o przedstawieniu wniosku o powołanie sędziego X.Y. do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w Krakowie od dnia 1 maja 2016 roku wykonywała ona obowiązki sędziego sądu okręgowego w ramach

delegacji udzielonej przez Ministra Sprawiedliwości na czas nieokreślony. Jej kandydatura nie była opiniowana przez Zgromadzenie Ogólne sędziów Sądu Okręgowego, a jedynie przez Kolegium tego Sądu. Wskazana sędzia w dniu 1 czerwca 2020 roku uzyskała w głosowaniu członków Kolegium Sądu Okręgowego w Krakowie: 6 głosów „za”, 11 głosów „przeciw”, i 3 głosy „wstrzymujące się”, przy 1 głosie „nieważnym”. Przypomnieć należy, że w uzasadnieniu powołanej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. zaakcentowano kluczową dla procesu nominacyjnego okoliczność, tj. że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1. W uchwale tej zaakcentowano także, iż należy mieć na względzie stopniowalność kryteriów doboru do sądów różnego rzędu, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa, co prowadzi to konieczności oceny w ramach testu niezawisłości konkretnego sędziego takich okoliczności, jak - równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów oraz to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie. Samo jednak wzięcie udziału w konkursie przed tzw. neo-KRS nie obala jednak domniemanie bezstronności sądu, w którego składzie zasiada beneficjent takiego konkursu. Różne czynniki towarzyszące karierze sędziego przed i po rozstrzygnięciu konkursu muszą zostać wzięte pod uwagę w procesie holistycznej oceny zachodzenia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2023 roku, III KK 307/23). Po rozstrzygnięciu wskazanego konkursu, i po uzyskaniu z rąk Prezydenta nominacji na sędziego Sądu Okręgowego w Krakowie, co nastąpiło w dniu [...] 2020 roku, sędzia X.Y. w 2021 roku udzieliła poparcia sędziemu D.W., sprawującej wtedy funkcję Prezesa

Sądu Okręgowego w Krakowie do sędziowskiej części Krajowej Rady Sądownictwa. W konkursie zakończonym wspomnianą uchwałą z dnia 8 lipca 2020 r., jak wynika z jej treści - głosujący członkowie KRS poparli kandydaturę sędziego X.Y. (oddano 15 głosów „za”, nie oddano głosów „przeciw” i oddano 5 głosów „wstrzymujących się”). Sędzia D.W. zasiadała w składzie KRS w chwili wydawania przez ten organ uchwały Nr [...] /2020 rekomendującej sędziego X.Y. do objęcia urzędu sędziego sądu okręgowego.

Istotnie, sędzia biorący udział w konkursie przed niekonstytucyjnym organem jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, a następnie podpisujący listę poparcia kandydatury prezesa sądu, w którym wykonuje obowiązki orzecznicze - do tej Rady musi zdawać sobie sprawę z obiektywnej negatywnej oceny takiego postępowania. Działalność KRS ukształtowanej na mocy przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. narusza wiążące Polskę prawo międzynarodowe, a wadliwość procesu powoływania sędziów została potwierdzona w licznych orzeczeniach organów międzynarodowych, w tym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. I tak, należy przywołać w tym miejscu stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce*. ETPCz wskazał w nim na negatywny wpływ nowelizacji ustawy o KRS dokonany w dniu 8 grudnia 2017 roku na prawo stron do „sądu ustanowionego ustawą”, stwierdzając: „na mocy ustawy nowelizującej z 2017 r., która pozbawiła gremia sędziowskie prawa do powoływania i wyboru sędziów zasiadających w KRS – prawa przyznanego im przez dotychczasowe ustawodawstwo i mającego oparcie w standardach międzynarodowych – władza ustawodawcza i wykonawcza uzyskały decydujący wpływ na skład KRS [...]. Ustawa praktycznie usunęła nie tylko dotychczasowy system przedstawicielski, ale także gwarancje niezależności sądownictwa w tym zakresie. W rezultacie umożliwiło to władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów, z której możliwości te władze skorzystały – o czym świadczą chociażby okoliczności towarzyszące zatwierdzaniu kandydatów na sędziów do KRS [...] (pkt 274 wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19). W późniejszym wyroku Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie *Grzęda przeciwko Polsce* (skarga nr 43572/18) ETPCz przyjął, że „[...] cały ciąg wydarzeń w Polsce [...] wyraźnie

wskazuje na to, że kolejne reformy sądownictwa miały na celu osłabienie niezawisłości sędziowskiej, poczynwszy od poważnych nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r., poprzez przebudowę KRS i utworzenie nowych izb w Sądzie Najwyższym, po rozszerzenie kontroli Ministra Sprawiedliwości nad sądami i zwiększenie jego roli w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów” (pkt 348). Przywołane stanowisko o statusie KRS zostało podtrzymane także w innych orzeczeniach ETPCz (por. wyrok z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19; wyrok z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyrok pilotażowy z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa przeciwko Polsce*, skarga nr 50849/21).

Jednoznacznie prokurator, czemu dał wyraz w motywacyjnej części kasacji, postrzega wskazane okoliczności, jako przemawiające przeciwko uznaniu spełnienia standardu niezawisłości i bezstronności Sądu, w którego składzie zasiadała sędzia X.Y. Rodzi bowiem nie tylko u strony, ale także u każdego obserwatora wymiaru sprawiedliwości wątpliwość, czy kryteria awansu sędziów do sądu wyższej instancji nie są zależne od obietnicy późniejszego poparcia kandydatury do sędziowskiej części KRS. Sąd Najwyższy nie może przesądzić, czy tak w istocie jest, ale stwierdza, że taki zobiektywizowany odbiór społeczny tej konkretnej sytuacji może rzutować na moralną postawę sędziego. Zaufanie do wymiaru sprawiedliwości budowane jest przede wszystkim przez samych sędziów, którzy muszą unikać sytuacji i decyzji, które będą miały wpływ na ocenę ich postaw i działalności zawodowej, w tym także w zakresie skutków prawnych ich decyzji orzeczniczych. Jednakże przedstawiona chronologia, sekwencja zdarzeń, które zostały omówione wyżej wskazuje, że sędzia X.Y. dopiero po uzyskaniu nominacji na urząd sędziego sądu okręgowego udzieliła poparcia D.W., a to jest - w aspekcie prawnym – zasadnicza okoliczność dla oceny postawionego zarzutu w kasacji. Standard minimum bezstronności i niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie został tym samym zachowany.

W powyższym zakresie niewątpliwym jest, że sędzia X.Y. podjęła stosowne decyzje, gdy powszechnie znanym, w tym opublikowanym w zbiorze urzędowym, było stanowisko trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego w podjętej uchwale z

dnia 23 stycznia 2020 roku. Już samo przystąpienie do konkursu przed wadliwie ukształtowaną Krajową Radą Sądownictwa, jak wskazano, należy ocenić negatywnie, ale nie jest to okoliczność determinująca stwierdzenie wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Analiza wszystkich okoliczności towarzyszących powołaniu X.Y. na urząd sędziego sądu okręgowego nie pozwala na stwierdzenie, że *in concreto* wadliwość powołania wpłynęła na utratę wskazanego minimum bezstronności i niezawisłości sądu z udziałem tego sędziego.

Na koniec nie można pominąć tego, co podniesiono w nadzwyczajnym środku zaskarżenia, że wobec sędziego X.Y. zapadło szereg orzeczeń w Sądzie Okręgowym w Krakowie o jej wyłączeniu od rozpoznania kolejnych spraw karnych na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. właśnie z uwagi na poparcie D.W. na jej członkostwo w KRS na kolejną kadencję (m. in. w sprawach o sygnaturach akt: IV Ka 332/24, IV Ka 1655/23, IV Ko 190/24, IV Ka 450/24, IV Ka 389/24, IV Ko 193/24, IV Ko 234/24 oraz IV Ko 142/24). Oczywiście właściwy sąd ma nie tylko prawo, ale i obowiązek zastosowania instytucji wyłączenia sędziego od orzekania w danej sprawie w oparciu o przepisy zawarte w Rozdziale 2 Kodeksu postępowania karnego. Jest to decyzja w ramach zagwarantowanej w art. 8 § 1 k.p.k. samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego. Zaprezentowane jednak fakty i ich analiza, jak już podniesiono, uzasadnia stanowisko, że udział sędziego X.Y. w składzie Sądu II instancji nie skutkował zaistnieniem bezwzględnej przesłanki odwoławczej w postaci nieprawidłowej jego obsady w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Przedstawione zachowania sędziego, oceniane z punktu widzenia etycznego ujemnie, nie są wystarczające do przyjęcia wskazanej podstawy o charakterze bezwzględnym. Podobnie uznano w innych sprawach kasacyjnych, które rozpoznał Sąd Najwyższy (por. postanowienie z dnia 17 grudnia 2024 r., III KK 349/24 oraz wyrok z dnia 13 listopada 2025 r., III KK 534/24).

Z tych też względów oddalono kasację, obciążając Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania przed Sądem Najwyższym.

[WB]

[a.f]